

Valtioneuvoston kanslian vastuullisuusraportti 2021

VALTIONEUVOSTON KANSLIAN JULKAISUJA 2022:10

vnk.fi

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:10

Valtioneuvoston kanslian vastuullisuusraportti 2021

Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtioneuvoston kanslia

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-383-020-2

ISSN pdf: 2490-1164

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Valtioneuvoston kanslian vastuullisuusraportti 2021

Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:10

Julkaisija Valtioneuvoston kanslia

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia

Kieli suomi

Sivumäärä 33

Tiivistelmä

Valtioneuvoston kanslia on laatinut Valtiokonttorin ohjeistuksen perusteella ensimmäisen vastuullisuusraportin vuoden 2021 toiminnastaan. Vastuullisuusraportointi perustuu YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaan.

Merkittävimmiksi vuodelta 2021 raportoitaviksi vastuullisuustavoitteiksi on tunnistettu:

SDG 5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia;

SDG 8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja;

SDG 12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys; ja

SDG 16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Kunkin tavoitteen alla on tunnistettu yhdestä kolmeen alatavoitetta, joiden edistämässä valtioneuvoston kanslialla on merkittävä kädenjälki. Kädenjälkipotentiaalina huomioidaan kanslian toiminta virastona, muun muassa työnantajana ja hankintayksikkönä, sekä kanslian toiminta valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaajana. Kansliassa tullaan jatkossa seuraamaan ja raportoimaan toiminnan hiilijalanjäljen kehitystä hyödyntäen valtionhallinnon yhteistä datapankkia.

Asiasanat vastuullisuus, kestävä kehitys, kestävyys, Agenda 2030

ISBN PDF 978-952-383-020-2

ISSN PDF 2490-1164

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-020-2>

Statsrådets kanslis ansvarsrapport 2021

Statsrådets kanslis publikationer 2022:10

Utgivare Statsrådets kansli

Utarbetad av Statsrådets kansli
Språk finska

Sidantal 33

Referat

Statsrådet har utarbetat sin första ansvarsrapport 2021 utifrån Statskontorets anvisningar. Ansvarsrapporteringen baserar sig på FN:s Agenda 2030.

Följande globala mål för hållbar utveckling har valts som grund för ansvarsrapporteringen 2021:

SDG 5. Att uppnå jämställdhet och stärka alla kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter.

SDG 8. Främja hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning samt anständiga arbetsvillkor för alla

SDG 12. Säkerställa hållbar konsumtion och produktion

SDG 16. Främja fredliga samhällen, garantera tillgång till rättssystem för alla och bygga effektiva, ansvariga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Under varje mål har man identifierat 1–3 delmål i vars främjande statsrådets kansli har en betydande roll. Med betydande roll avses kansliets verksamhet som ämbetsverk, bl.a. som arbetsgivare och upphandlande enhet samt kansliets verksamhet som ägarstyrare av statsägda bolag. Kansliet kommer i fortsättningen att följa och rapportera om utvecklingen av verksamhetens klimatavtryck med hjälp av statsförvaltningens gemensamma databank.

Nyckelord ansvarighet, hållbar utveckling, hållbarhet, Agenda 2030

ISBN PDF 978-952-383-020-2

ISSN PDF 2490-1164

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-020-2>

Sisältö

1	Vastuullisuus valtioneuvoston kansliassa	6
1.1	Organisaation esittely.....	6
1.2	Agenda2030:n edistäminen kansliassa.....	7
2	Tasa-arvo, oikeudet ja mahdollisuudet (SDG 5)	11
2.1	Kanslian henkilöstön tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus.....	11
2.2	Tasa-arvotavoitteet omistajaohjatuissa yhtiöissä ja omistajapolitiikassa.....	13
2.3	Tasa-arvon edistäminen EU-politiikassa.....	15
3	Taloukasvu, työllisyys ja työpaikat (SDG 8)	16
3.1	Hankinnoilla edistetään innovaatioita, työllisyyttä ja yritysten toimintaa.....	16
3.2	Kanslia vastuullisena työympäristönä.....	17
3.3	Omistajapolitiikassa pyritään taloudelliseen kestävyteen.....	18
4	Kestävät kulutus- ja tuotantotavat (SDG 12)	19
4.1	Kestävyys valtioneuvoston toimitiloissa ja yhteisissä palveluissa.....	19
4.2	Kestävät käytännöt valtioneuvoston hankinnoissa.....	20
4.3	Yritysvastuu omistajaohjatuissa yhtiöissä.....	22
5	Tehokkaat ja vastuulliset instituutiot (SDG 16)	24
5.1	Väärinkäytösten ehkäisy kansliassa.....	24
5.2	Lainvalmistelu ja tutkimus.....	25
5.3	Kansalaisten luottamus hallintoon.....	26
5.4	Väärinkäytösten ehkäisy omistajaohjatuissa yhtiöissä.....	28
6	Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset	29
7	Raportin laadintaprosessi	32
8	Lähteet ja linkit	33

1 Vastuullisuus valtioneuvoston kansliassa

1.1 Organisaation esittely

Valtioneuvoston kanslia (VNK) on yksi 12 ministeriöstä. Valtioneuvoston kanslia vastaa pääministerin johdolla hallitusohjelman toimeenpanon valvonnasta ja avustaa pääministeriä valtioneuvoston johtamisessa sekä hallituksen ja eduskunnan työn yhteensovittamisessa.

Kanslian toiminta muodostuu erilaisista pääministerin ja hallituksen toimintaa ja päätöksentekoa tukevista tehtävistä sekä yleisön ja viranomaisten palveluista. Kanslian tehtäviin kuuluvat Suomen EU-politiikan yhteensovittaminen sekä valtion omistajapolitiikka ja valtioneuvoston kanslian alaisten valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaus.

Kanslia vastaa valtioneuvoston yhteisistä toimitila-, tietohallinto- ja turvallisuusasioista. Toimialaan kuuluvat myös valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisen toiminta- ja taloussuunnittelun, hankintatoimen, talous- ja henkilöstö-, matka- ja tietohallinnon ohjaus, kehittäminen ja yhteensovittaminen. Kanslian tehtäviä ovat myös valtioneuvoston viestintä ja valtionhallinnon viestinnän yhteensovittaminen, valtioneuvoston organisointi, hallituksen toiminnan ja valtioneuvoston yleisten toimintaedellytysten järjestäminen sekä valtion sektoritutkimuksen tavoitteiden yhteensovittaminen päätöksenteon tueksi.

Vuoden 2021 päättyessä valtioneuvoston kansliassa työskenteli 628 henkilöä. Kanslian toimintamenot vuosittain ovat n. 130 milj. euroa. Toimintamenot sisältävät valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisten hallinto- ja palvelutehtävien määrärahat. Kanslian toiminnan ja talouden suunnittelun raamit antaa kulloinkin voimassa oleva hallitusohjelma sekä hallituksen muut sitä täsmentävät asiakirjat ja julkisen talouden suunnitelma, valtioneuvoston selonteot, periaatepäätökset ja muut kannanotot.

Tämä raportti on kanslian ensimmäinen vastuullisuusraportti ja koskee kalenterivuotta 2021. Jatkossa raportoinnin on tarkoitus olla vuosittaista. Raportti on laadittu Valtiokonttorin [2.9.2021 antaman ohjeen](#) perusteella.

1.2 Agenda2030:n edistäminen kansliassa

Kaikki osastot ja yksiköt edistävät vastuullisuustavoitteita

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 tähtää kestäväan kehitykseen, jossa ympäristö, talous ja ihminen otetaan tasavertaisesti huomioon. Agenda2030 on ohjannut Suomen ja muiden maiden kestäväan kehityksen työtä vuodesta 2016 lähtien.

Agenda2030:n yksittäisiin vastuullisuustavoitteisiin (sustainable development goals, SDG) liittyvä työ jakautuu valtioneuvoston kansliassa useiden osastojen ja yksiköiden vastuualueisiin. Strategiaosasto koordinoi valtionhallinnon osalta Agenda2030:n toimeenpanoa sekä kansallista kestäväan kehityksen työtä. EU-osasto puolestaan koordinoi Suomen toimia EU:ssa Agenda2030:n ja kestäväan kehityksen edistämiseksi. Omistajaohjausosasto edistää vastuullisuustavoitteita vastatessaan valtion yhtiövarallisuuden hoidosta ja kehittämisestä maan hallituksen omistajapoliittisten linjausten ja päätösten mukaisesti.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

17 TAVOITETTA MAAILMAN MUUTTAMISEKSI

Osalla kanslian erillisyksiköistä on tehtäviä, jotka painottuvat enemmän tiettyjen vastuullisuustavoitteiden edistämiseen. Esimerkiksi valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteisiä hallinto- ja palvelutehtäviä tuottavan valtioneuvoston hallintoyksikön työssä painottuvat tavoitteet 7, 11, 12 ja 13 alatavoitteineen. Henkilöstöyksikön työssä puolestaan korostuvat tavoitteet 3, 4, 5 ja 8. Kanslian kaikkien osastojen ja erillisyksiköiden työjärjestyksen mukaiset tehtävät koskettavat koko valtioneuvostoa ja kaikkia ministeriöitä.

Kestävän kehityksen pääsihteeristön työ

Agenda2030:n toimeenpanotyötä valmistellaan ja koordinoidaan valtioneuvoston kansliassa sijaitsevassa kestävän kehityksen pääsihteeristössä. Pääsihteeristö tukee hallitusta kestävän kehityksen politiikan valmistelussa ja toimeenpanon koordinoinnissa muun muassa valmistelemalla vaalikausittain valtioneuvoston selonteon Agenda2030:n toimeenpanosta sekä raportin kansallisen toimeenpanon edistymisestä YK:lle.

Pääsihteeristö vastaa selonteon toimeenpanon edistymisen seurannasta ja koordinoinnista. Pääsihteeristön tukena poikkihallinnollisessa työssä on ministeriöiden kestävän kehityksen koordinaattoreista muodostuva verkosto. Lisäksi pääsihteeristö vastaa kansallisen kestävän kehityksen seurantaverkoston toiminnasta.

Pääsihteeristö myös suunnittelee ja koordinoi kestävän kehityksen toimikunnan työtä. Toimikunnan keskeisenä tehtävänä on koko yhteiskunnan osallistaminen kestävän kehityksen työhön. Toimikunta seuraa ja arvioi globaalin toimintaohjelman toteutumista Suomessa. Toimikunnan puheenjohtajana toimii pääministeri ja toimikunnan jäsenistö edustaa laajasti suomalaista yhteiskuntaa.

Pääsihteeristö toimii ja vaikuttaa aktiivisesti EU:n, YK:n, OECD:n ja Pohjoismaiden puitteissa tehtävään kestävän kehityksen työhön ja jakaa Suomen kokemuksia toimivista käytännöistä. Pääsihteeristö myös viestii valtioneuvoston ja toimikunnan työstä laajasti eri sidosryhmille kotimaassa ja kansainvälisesti. Ministeriöiden välistä yhteistyötä varten on perustettu kestävän kehityksen koordinaatioverkosto, johon kuuluu edustajia jokaisesta ministeriöstä.

Agenda 2030 -tiekartta ja kestävän kehityksen toimikunnan strategia

Kestävän kehityksen toimikunta valmisteli vuonna 2021 kansallisen [Agenda2030 -tiekartan](#), joka on keskipitkän aikavälin suunnitelma siitä, millaisilla toimilla Suomi saavuttaa Agenda2030 -tavoitteet. Päätös tiekartan laadinnasta sisältyi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan. Toimikunta valmisteli myös uuden strategiansa ["Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi"](#). Strategian viisi periaatetta ovat oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon varmistaminen;

koko yhteiskunnan osallistaminen ja osallisuus; heikoimmassa asemassa olevien korostettu huomioiminen (Leave no one behind); pitkäjänteisyyden ja politiikkajohdonmukaisuuden varmistaminen; sekä globaalin vastuun kantaminen.

Strategia toimii pitkän aikavälin tavoitekehikkona ja politiikkajohdonmukaisuuden välineenä eri hallinnonalojen ja yhteiskunnallisten toimijoiden strategia- ja ohjelmatyölle. Tämän strategian välitarkastelu tehdään vuonna 2025, jolloin tarkastellaan muun muassa sitä, miten toimeenpanotyö on kokonaisuudessaan edennyt ja ovatko muutosalueet ja niihin kirjatut toimet edelleen relevantteja.

Hallituksen kestävyystiekartan valmistelu

Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on luoda Suomesta sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen yhteiskunta vuoteen 2030 mennessä. [Hallituksen kestävyystiekartta](#) tukee ylivaalikautista työtä tavoitteen saavuttamiseksi. Kestävyystiekartassa kuvataan sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyuden nykytila sekä hallituksen tavoitteet 2030-luvulle mentäessä. Kestävyystiekartassa tarkastellaan kestävyuden kolmen osa-alueen keskinäisriippuvuuksia ja kokonaisuuden muodostamaa koherenssia.

Kestävyystiekartta syntyi valtioneuvoston kanslian johdolla tehdyn poikkihallinnollisen valmistelun tuloksena. Tiekartta kattaa seurannan ja muun jatkovalmistelun sisältäen politiikkajohdonmukaisuuden, kansainvälisen vertailun ja ehdotuksen kestävyystarkastelun vakiinnuttamisesta. Kestävä kehityksen politiikkajohdonmukaisuus koostuu johdonmukaisesta toiminnasta Suomessa tehtävän työn, Suomen globaali vaikutusten ja vastuun sekä tulevien sukupolvien huomioimisen välillä.

Sitoumus 2050: Kanslian toimenpidesitoumukset

Agenda 2030:n kansallista toimeenpanoa on toteutettu muun muassa Suomen yhteiskuntasitoumuksen avulla. Osana yhteiskuntasitoumusta yritykset, kunnat, valtion organisaatiot sekä erilaiset järjestöt ja yhteisöt voivat antaa kestävä kehityksen toimenpidesitoumuksia, joilla toimijat sitoutuvat omalta osaltaan edistämään yhteiskuntasitoumuksen tavoitteita. Sitoumukset tähtäävät 5–10 vuoden aikana toteutettaviin konkreettisiin toimenpiteisiin, toimintatapojen muutoksiin ja innovatiivisiin kokeiluihin.

Kanslia on aiempina vuosina antanut kahdeksan toimenpidesitoumusta, jotka liittyvät kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen lisäämiseen, toimitilojen kestävä kehityksen ja jätekierrätyksen parantamiseen, ekologisempaan työntekoon, älykkäiden järjestelmien käyttöönottoon, työyhteisön sosiaalisesti kestävä kehitykseen, hiilijalanjäljen pienentämiseen ja henkilöstöravintola- ja kokouspalvelujen ekologisuuteen.

Toimenpidesitoumukset ovat nähtävillä sitoumus2050.fi-palvelussa. Kestävän kehityksen toimikunnan vuonna 2022 julkaistun strategian mukaan Sitoumus2050 -työkalua kehitetään ja hyödynnetään strategian toimeenpanossa.

Raportoitavat vastuullisuustavoitteet

Merkittävimmiä vuodelta 2021 raportoitaviksi vastuullisuustavoitteiksi on valtioneuvoston kansliassa tunnistettu:

- **SDG 5.** Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia;
- **SDG 8.** Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja;
- **SDG 12.** Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys; ja
- **SDG 16.** Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Kunkin tavoitteen alla on tunnistettu yhdestä kolmeen alatavoitetta, joiden edistämässä valtioneuvoston kanslialla on tai voi olla merkittävä kädenjälki. Kädenjälkipotentiaalina huomioidaan kanslian toiminta virastona, muun muassa työnantajana ja hankintayksikkönä, sekä kanslian toiminta valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaajana. Tavoitteet, alatavoitteet ja kanslian kädenjälkipotentiaali kuvataan raportin luvuissa 2–5.

Tavoitteille ja alatavoitteille ei asetettu mittareita vielä vuoden 2021 aikana. Raportissa nostetaan esiin joitakin potentiaalisia indikaattoreita vuoden 2022 ja sitä seuraavien vuosien toiminnan seuraamiseksi. Kanslian osastojen ja yksiköiden omilla toiminta-alueillaan laatimissa strategia-asiakirjoissa, toimintasunnitelmassa, raporteissa ja selonteoissa esitellään lukuisia jo käytössä olevia vastuullisuuteen liittyviä tavoitteiden ja toimenpiteiden seurantamalleja. Monia niistä sivutaan ja niihin viitataan tässä raportissa. Kanslian vastuullisuustyötä tämän raportointikehyksen mukaisessa muodossa kehitetään vuoden 2022 aikana.

2 Tasa-arvo, oikeudet ja mahdollisuudet (SDG 5)

Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

Merkittävimmät alatavoitteet:

- **5.5** Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä
- **5.c** Kehittää ja vahvistaa järkeviä käytäntöjä ja täytäntöönpanokelpoista lainsäädäntöä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisen sekä tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitteena on nostaa Suomi tasa-arvon kärki-maaksi. Valtioneuvoston kanslian työssä sukupuolten tasa-arvo näkyy muun muassa Agenda2030 -tavoitteiden edistämisessä valtioneuvostotasolla, kansallisesti ja EU-tasolla, sekä erilaisten ohjelmien kokoonpanoissa ja tasa-arvonäkökulman huomioimisessa tietoperusteisen päätöksenteon tueksi organisoiduissa tiedepaneeleissa. Kanslian omassa työnantajatoiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Tasa-arvon edistäjänä kanslialla on kädenjälkipotentiaalia myös kaikille ministeriöille tarjottavan koulutuksen järjestäjänä sekä valtion omistajapolitiikasta ja valtioneuvoston kanslian alaisten valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjauksesta vastaavana tahona.

2.1 Kanslian henkilöstön tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus

Vuoden 2021 päättyessä valtioneuvoston kansliassa työskenteli 628 henkilöä. Henkilöstömäärä nousi edellisvuoteen verrattuna 21 henkilöllä. Valtioneuvoston kansliassa työskenteli 479 vakinaista ja 149 määräaikaista virkamiestä.

Naisia henkilöstöstä vuonna 2021 oli 58,4 prosenttia. Osa-aikatyötä tekevien määrä oli 4,5 prosenttia valtioneuvoston kanslian koko henkilöstöstä (yhteensä 28 henkilöä, joista 23 naisia). Valtaosa osa-aikaisesti työskentelevistä oli osittaisella hoitovapaalla.

Kansliassa oli vuoden 2021 päättyessä 44 esimiestä, joista miehiä 21 (48 %) ja naisia 23 (52 %).

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja työyhteisön kehittämistä. Valtioneuvoston kanslialla on toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma (21.12.2018) ja vuonna 2021 päivitetty yhdenvertaisuussuunnitelma. Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma vuosille 2019–2022 sisältää ne toimenpiteet, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa sekä sukupuolinäkökulman huomioon ottaminen keskeisissä kanslian toimintaprosesseissa. Toimenpiteiden toteutumista seurataan osana tilinpäätöstä.

Yhdenvertaisuussuunnitelman vuoden 2021 toimenpiteitä olivat muun muassa pysyvän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmän perustaminen, vastuullisen työikätytymisen oppaan käyttöönotto sekä yhdenvertaisuusasioihin ja tasa-arvokysymyksiin liittyvän osaamisen lisääminen koulutustarjonnassa ja niiden sisällyttäminen perehdytykseen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusryhmä seuraa toimenpiteiden toteutumista suunnitelman mukaisesti.

Henkilöstökyselyjen tulokset yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta

Kansliassa toteutetaan vuosittain työtyytyväisyystutkimus (VMBaro). Kyselyssä kartoitetaan vuosittain myös sukupuolten tasa-arvon ja ihmisten yhdenvertaisuuden koettua toteutumista työyhteisössä. Vuoden 2021 kyselyssä sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koettiin toteutuvan melko hyvin: sukupuolten tasa-arvoa koskevan kysymyksen vastausten keskiarvo asteikolla 1–5 oli 4,08 (4,17 vuonna 2020) ja yhdenvertaisuuden toteutumista koskevan kysymyksen vastausten keskiarvo 3,91 (3,88 vuonna 2020).

Kansliassa toteutettiin vuonna 2020 myös erillinen henkilöstökysely, jolla kartoitettiin muun muassa kokemusta yhdenvertaisuudesta ja syrjinnästä. Vastaajat kokivat yhdenvertaisuuden toteutuvan kansliassa melko hyvin. Työyhteisön moninaisuuteen niin etnisen ja kulttuurillisen taustan kuin sukupuolen ja koulutustaustan osalta sekä palkkauksen tasa-arvoon toivottiin kiinnitettävän enemmän huomiota. Yhdenvertaisuutta, syrjintää ja tasa-arvoa koskevien asioiden kehittäminen ja käsittely työyhteisössä koettiin tarpeelliseksi ja toivottiin näihin liittyvän tiedon jakamista ja koulutusta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemoja ja niihin liittyvää seurantaä kehitetään kansliassa jatkuvasti.

Tasa-arvoaiheet koulutustarjonnassa

Valtioneuvoston kanslia vastaa valtioneuvoston kaikkien ministeriöiden yhteisen koulutustarjonnan järjestämisestä. Kaikkien ministeriöiden virkamiehillä on mahdollisuus osallistua valtioneuvoston yhteisiin koulutuksiin, joita pidetään lukuisissa eri muodoissa ja osaamistasoilla, kertaluontoisina tilaisuuksina ja pidempinä kursseina. Vuonna 2021 kanslia toteutti 222 yksittäistä koulutustilaisuutta (noin 72 koulutustuotetta), joissa oli yhteensä 7 820 osallistujaa. Virkamiehillä on mahdollisuus kartuttaa osaamistaan myös eOppiva-alustalla tarjottavilla koulutuksilla.

Kanslian toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman yhtenä tavoitteena on järjestää koulutusta sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisesta. Valtioneuvoston yhteisessä koulutustarjonnassa on vuosittain tasa-arvo-osaamista tukevia koulutuksia. Myös uusien virkamiesten perehdytyksessä esitellään tasa-arvosuunnitelmaa ja virkamiehen velvollisuutta edistä sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Kansliassa tarkastellaan vuosittain toteutunutta koulutustarjontaa. Tasa-arvoa koskevien koulutusten tarjonnan sekä koulutuksiin osallistuneiden virkamiesten määrien seuranta voisi kehittää myös osana vastuullisuusraportoinnin mittaristoa.

2.2 Tasa-arvotavoitteet omistajaohjatuissa yhtiöissä ja omistajapolitiikassa

Valtio-omistajan tavoitteena on, että omistajaohjauksessa olevien yhtiöiden hallitusten kokoonpano on sukupuolijakaumaltaan riittävän tasapainoinen. Tavoitteena on, ettei kummankaan sukupuolen edustus valtion nimeämistä hallitusjäsenistä jäisi missään yhtiössä alle 40 prosenttiin.

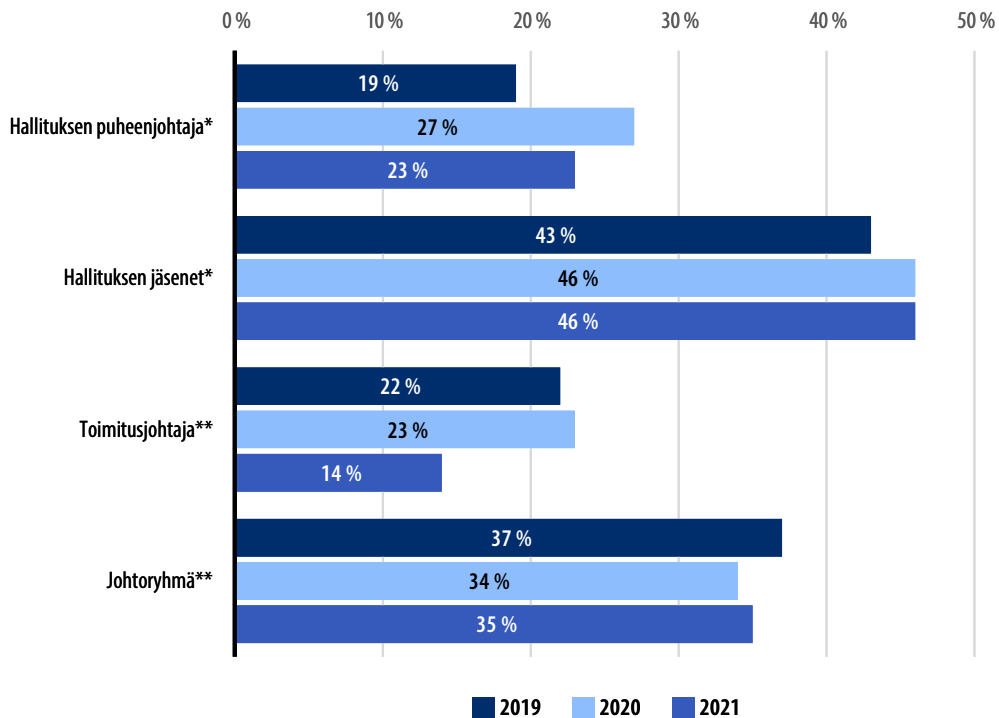
Kanslian omistajaohjausosasto seuraa tavoitteen toteutumista. Seuranta esitetään vuosittain [hallituksen vuosikertomuksessa](#). Vuonna 2021 naisten osuus valtion nimitysvallassa olevista hallitusjäsenistä säilyi 46 (46) prosentissa. Naisten osuus hallitusten puheenjohtajista laski 23 (27) prosenttiin.

Naisten osuus toimitusjohtajista ja johtoryhmän jäsenistä seurannan piiriin

Vuonna 2021 hallituksen vuosikertomuksessa seurataan ensimmäistä kertaa myös toimitusjohtajien ja yhtiöiden johtoryhmien sukupuolijakaamaa. Sukupuolten edustukselle ei ole asetettu tavoitetta, mutta datan kerääminen ja systemaattinen raportointi mahdollistaa seurannan ja analyysit tulevaisuudessa.

Valtio-omisteisten yritysten johtoryhmissä naisten prosentuaalinen osuus on pysynyt suhteellisen stabiilina ja oli 35 prosenttia vuonna 2021. Sen sijaan toimitusjohtajista naisten osuus on pudonnut kolmen vuoden aikana 14 prosenttiin. Johtoryhmien ja toimitusjohtajien vertailussa olivat mukana kaikki valtio-omisteiset yritykset Solidium-yhtiöitä lukuun ottamatta.

Kuvio 1. Naisten prosentuaalinen osuus valtionyhtiöiden hallituksissa ja johdossa 2019–2021

2.3 Tasa-arvon edistäminen EU-politiikassa

Valtioneuvoston kanslian EU-asioiden osasto vastaa valtioneuvoston ministeriöiden EU-asioiden yhteensovittamisesta. EU:ssa Suomen tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Euroopan unioni. EU on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda2030) toimeenpanoon.

Suomi toimii EU:ssa aktiivisesti ja järjestelmällisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja muun muassa niitä koskevan vakiintuneen terminologian, kuten ”sukupuolten tasa-arvo”, ylläpitämiseksi. EU:n tasa-arvostrategian toimeenpanossa voidaan korostaa muun muassa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista EU:n eri politiikka-alueille, sukupuolitietoista budjetointia, sukupuolivaikutusten arviointia, sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisyä, seksuaalioikeuksien vahvistamista sekä sukupuolten tasa-arvon edistämistä työelämässä, esimerkiksi palkka-avoimuutta lisäämällä.

3 Talouskasvu, työllisyys ja työpaikat (SDG 8)

Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Merkittävimmät alatavoitteet:

- **8.3:** Edistää kehityslähtöisiä käytäntöjä, jotka tukevat tuottavaa toimintaa, säällisten työpaikkojen luontia, yrittäjyyttä, luovuutta ja innovointia sekä kannustavat mikro- ja pienyritysten sekä keskisuurten yritysten perustamiseen ja kasvattamiseen, esimerkiksi takaamalla rahoituspalvelujen saanti.

3.1 Hankinnoilla edistetään innovaatioita, työllisyyttä ja yritysten toimintaa

Valtioneuvoston kanslia laati vuonna 2020 hankintalinjauksen, jossa määriteltiin kanslian hankintatoimen strategiset tavoitteet. Hankintalinjaus perustuu kansallisen HankintaSuomi-valmistelun tuloksena vuoden 2020 lopulla laadittuun [kansalliseen julkisten hankintojen strategiaan](#). Kanslian hankintatoimessa pyritään sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin sekä innovatiivisiin hankintoihin koko valtioneuvoston tasolla, loppukäyttäjät ja markkinatoimijat huomioiden. Hankintalinjauksessa määriteltiin strategisille kärjille tarkemman tason tavoitteet, toimenpiteet, mittarit, vastuutahot ja aikataulut.

Yhtenä tavoitteena on markkinoiden elinvoimaisuuden edistäminen tunnistamalla sellaiset toimialakohtaiset markkinat, joilla kanslia on vaikutusvaltainen ostajataho. Näillä toimialoilla on erityisen tärkeää käydä tiivistä vuoropuhelua potentiaalisten tarjoajien kanssa, jotta hankinnat voidaan suunnitella ja toteuttaa yritysten ja niissä työskentelevien ihmisten työolosuhteet turvaten.

Harmaata taloutta torjutaan hankinnoissa laatimalla pienhankintoihin selkeät toimintaohjeet, jotka mahdollistavat myös seurannan, ja laajentamalla yritys- ja yhteistietojärjestelmän tietojen tarkastaminen myös pienhankintoihin. Pienten ja keskisuurten yritysten

osallistumismahdollisuudet huomioidaan pitämällä tarjouspyyntöasiakirjojen soveltuvuusvaatimukset kohtuullisina. Hankinnoista pyritään tiedottamaan avoimesti jo ennen tarjouskilpailuja julkaisemalla hankinnat kilpailutuskalenterissa ja kannustamalla käymään hankinnoista markkinavuoropuhelua ennen kilpailutusta.

Hankinnoissa huomioidaan sosiaalinen vastuullisuus ja kannustetaan esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien tai vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistämiseen siihen soveltuvissa hankinnoissa. Lisäksi 10% kanslian hankinnoista pyritään tekemään innovatiivisina hankintoina. Hankintalinjauksen tavoitteiden toteutumista seurataan osana talouden vuosikelloa sekä säännöllisesti raportoitavina katsauksina kanslian johdolle.

Edistymistä hankintalinjauksen tavoitteiden saavuttamisessa voidaan mitata myös hankintatoimen erilaisia osa-alueita koskevilla osaamiskartoituksilla, joiden perusteella voidaan suunnitella ja kohdentaa tarvittavaa koulutusta. Yksikkö- tai osastokohtaisesti kohdennettuja hankintakoulutuksia on järjestetty kansliassa jo usean vuoden ajan. Vuonna 2021 kanslia järjesti myös kolme koko valtioneuvoston laajuista hankintakoulutusta. Jatkossa koulutuksiin osallistuneiden määrää voidaan mahdollisesti käyttää tunnuslukuna tiedon tarpeesta.

Hankintatoimessa voidaan seurata myös esimerkiksi kilpailutuskohtaisia tarjousmääriä, tarjonneiden pk-yritysten määrää ja käytyjen markkinavuoropuhelujen määrää. Hankintatoimen mittaristoja kehitettiin vuonna 2021 ja kehitystyö jatkuu.

3.2 Kanslia vastuullisena työympäristönä

Kansliassa on laadittu työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelma, jonka avulla ylläpidetään, kehitetään ja seurataan kanslian työsuojelun toteutumista. Työhyvinvointia ja työturvallisuutta edistetään ja ongelmia ja työkuormitusta ennaltaehkäistävään suunnitelmallisiin ja pitkäjänteisiin toimintatavoin. Näitä niin sanottuja hallintajärjestelmiä ovat muun muassa erilaiset työhyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet, työterveyshuollon työpaikkaselvitykset, työn vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi sekä perehdyttäminen. Näiden toimivuutta arvioidaan ja kehitetään sairauspoissaolojen seurannalla sekä VMBaro-työtyytyväisyyskyselyllä.

Vuonna 2021 toteutetun VMBaro-henkilöstökyselyn mukaan kanslian työtyytyväisyys on pysynyt edeltävän vuoden tasolla. Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi on 3,53 asteikolla 1–5. Henkilöstön oma arvio työhyvinvoinnista kouluasteikolla oli myös pysynyt ennallaan ja oli 7,81 vuodelta 2021 (7,79 vuonna 2020). Kyselyn osa-alueista kanslian vahvuuksia ovat erityisesti Työyhteisön toimintakulttuuri 3,99 (2020 3,99) ja Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet 3,88 (2020 3,85).

3.3 Omistajapolitiikassa pyritään taloudelliseen kestävyYTEEN

Valtio tavoittelee yhtiöomistuksistaan mahdollisimman hyvää taloudellista ja yhteiskunnallista kokonaistulosta; toimimista vastuullisesti hyvänä yrityskansalaisena. Valtioomistajan strategisena pyrkimyksenä on hyödyntää yhtiöomaisuutta kotimaisen omistajuuden vahvistamisessa, elinkeinorakenteen monipuolistamisessa, uuden luomisessa ja kestäväen rakennemuutoksen edistämisessä.

Valtion tavoitteena on edistää osaamis pohjaista ja kestävää tuottavuuskasvua esimerkiksi sillä, että valtion yhtiöt ovat edelläkävijöitä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnassa. Pitkäjänteisenä omistajana valtio voi yhtiössään investoida tulevaisuuden liiketoimintoihin ja hallita riskinottoa monia muita toimijoita paremmin. Valtion omistus voi toimia mahdollistajana siellä, missä yksityiset pääomat eivät toimi täysimääräisesti.

Valtio odottaa yhtiöidensä hakevan omista lähtökohdistaan edelläkävijyyttä esimerkiksi digitalisaation hyödyntämisessä ja siirtymisessä kohti hiilineutraalia kiertotaloutta.

Strategisten pyrkimysten toteutumista seurataan ja raportoidaan vuosittain hallituksen vuosikertomuksessa.

4 Kestävät kulutus- ja tuotantotavat (SDG 12)

Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Merkittävimmät alatavoitteet:

- **12.3** Vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa
- **12.5** Vähentää merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.
- **12.6** Kannustaa erityisesti suuria ja kansainvälisiä yhtiöitä kestäviin käytäntöihin ja sisällyttämään kestävää kehitystä koskevat yritys vastuutiedot raportointiinsa.
- **12.7** Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti

4.1 Kestävyys valtioneuvoston toimitiloissa ja yhteisissä palveluissa

Valtioneuvoston kanslian tehtäviin kuuluvat valtioneuvoston kotimaan toimitilojen ja edustustilojen tilahallinto ja niihin liittyvät palvelut, virastopalvelut ja kuljetuspalvelut. Kanslia tuottaa ministeriöille tukipalveluina toimitilajärjestelyitä, toteuttavat toimistotarvike- ja kalustehankintoja, huolehtivat kokous- ja edustustiloista, sekä kuljetus-, logistiikka- ja kiinteistöpalveluista, monistuksesta ja kopioinnista. Kanslian työllä on merkittävä kädenjälki valtioneuvoston jokapäiväisen toiminnan kestävyYTEEN.

Valtioneuvoston kanslia tekee yhteistyötä ministeriöiden ja Senaatti-konsernin kanssa valtioneuvoston toimitilaryhmässä ja ylläpidon ja palveluiden johtoryhmässä, joissa käsitellään muun muassa tilojen energiatehokkuuteen, jätteenkäsittelyyn ja kierrätysratkaisuihin liittyvät asiat. Valtioneuvoston toimitiloja hallinnoidaan vuonna 2021 annettujen valtion kiinteistöstrategian ja toimitilastrategian mukaisesti. Valtion kiinteistötoimijoiden tulee selvittää oma ilmastokuormituksensa ja asettaa tavoitteet hiilijalanjälkensä vähentämiseksi ja laatia suunnitelma ilmastomuutokseen sopeutumisesta. Kehitystyötä toimitilastrategian toimeenpanemiseksi valtioneuvoston tiloissa jatketaan.

Ekovirastotyö

Valtioneuvoston ympäristöyhteistyön verkostossa on tehty ministeriöiden yhteistä ekovirastotyötä vuodesta 2020 saakka. Noin neljästi vuodessa kokoontuva verkosto pyrkii tuomaan virkamiesten arkeen ympäristöystävällisiä käytäntöjä ja toteuttamaan hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan valtion ja kuntien on toimittava suunnannäyttäjinä ympäristöystävällisten ratkaisujen käyttöönottamisessa. Verkosto valmistelee valtioneuvoston yhteisen ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa vuoteen 2030 mennessä.

Kuljetuksissa siirrytään vähä- ja nollapäästöisiin ajoneuvoihin

Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista velvoittaa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät uusia hankintoja. Valtioneuvoston kanslian omistamista henkilökuljetusajoneuvoista vuonna 2021 jo 14 kpl oli päästöiltään alle 50g/km. Myös kaksi materiaalikuljetusajoneuvoa kuuluu samaan kategoriaan. Autokantaa uusitaan vähäpäästöiseksi jatkuvasti. Sähköautojen latauspisteitä virka-autoille on yhteensä 27 kappaletta.

4.2 Kestävät käytännöt valtioneuvoston hankinnoissa

Hankintojen vastuullisuuteen kannustetaan ja sitä seurataan

Kanslia laati vuonna 2020 hankintalinjauksen ja sen täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman, jonka yhtenä osa-alueena on vastuullisten hankintojen kehittäminen. Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen vastuullisuusnäkökulma on huomioitu hankintoja koskevissa kanslian ylläpitämissä hankinta-asiakirjoissa, jotka ovat kaikkien ministeriöiden käytettävissä. Vuoden 2021 aikana aloitettiin myös valtioneuvoston yhteisen hankintaohjeen päivitystyö, jossa laajennetaan vastuullisuuteen liittyvää ohjeistusta.

Tammikuussa 2021 kansliassa otettiin käyttöön tiedolla johtamisen työkaluksi visualisointi, jonka avulla seurataan paitsi meneillään olevien hankintojen määrää, suuruusluokkaa ja etenemistä, myös ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuullisuuteen liittyvien kriteerien käyttöä kanslian toteuttamissa julkisissa hankintaprosesseissa. Suunnittelu- vaiheessa kartoitetaan, mitkä vastuullisuustavoitteet tulevassa hankinnassa huomioidaan ja miten. Hankintamenettelyn jälkeen seurataan, millaisia vastuullisuuskriteerejä on käytetty. Seuranta kattaa jo yli sadan hankintamenettelyn tiedot, ja sitä kehitetään ja tarkennetaan edelleen.

Kanslian asiantuntijat osallistuvat aktiivisesti julkisten hankintojen kansalliseen kehitystyöhön valtiovarainministeriön asettaman Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman (Hankinta-Suomi) ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden työryhmissä. Kanslia toimii myös valtioneuvoston hankintaverkoston puheenjohtajana ja koollekutsujana.

Kanslian ravintolapalveluhankinnat tehdään vastuullisesti

Valtioneuvoston ravintola- ja kokouspalveluissa huomioidaan ravitsemussuositukset, vähähiilisyystavoitteet ja sesongit. Henkilöstöravintoloiden kilpailutuskriteereissä pyritään lisäämään kotimaisten kasviperäisten tuotteiden ja kalan osuutta sekä luomun käyttöä. Ruokalistalla on päivittäin kasvis- tai vegaaniruoka (linjaston tilan salliessa) sekä kala-annos, joka on kerran viikossa kotimaista järvikalaa.

Ravintoloiden palveluntuottajilta edellytetään vastuullisuutta ja ympäristösuunnitelmaa. Sitoumus2050:n mukaisesti pyritään vähentämään ruokaylijäämää ja siten pienentämään hiilijalanjälkeä. Tulevissa kilpailutuksissa pyritään hyödyntämään hiilijalanjäljen laskentaa, kunhan menetelmä kehittyy. Lisäksi tullaan kokeilemaan hybridireseptejä, joissa käytetään useampaa erilaista proteiinilähdettä, jotta voidaan korvata punaista lihaa.

Yhdessä palveluntuottajien on käsitelty eri vaihtoehtoja hävikin vähentämiseksi, jotta voidaan hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti vähentää hävikkiä ruokaketjun jokaisessa vaiheessa ja puolittaa se vuoteen 2030 mennessä. Kahdessa henkilöstöravintolassa on seurattu hävikkiä aktiivisesti Lukeloki-järjestelmän avulla. Asiakkaat ovat ottaneet hävikkiruoan myynnin hyvin vastaan.

4.3 Yritysvastuu omistajaohjatuissa yhtiöissä

Yritysvastuutavoitteiden tunnistaminen ja raportointi

Valtio-omistajan odotuksia yhtiöiden vastuullisuudesta on kuvattu omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä, joka julkaistiin vuonna 2020. Yritysten odotetaan tunnistavan liiketoimintansa kannalta olennaiset yritysvastuuasiat, asettavan niille mitattavat, kunnianhimoiset tavoitteet ja johtavan vastuullisuutta tavoitteellisesti. Yhtiöiden tulee raportoida yhtiökokouksissa tavoitteiden toteutumisesta, tehdyistä toimenpiteistä ja seuraavien vuosien tavoitteista.

Yhtiöiden tulee seurata toiminnassaan kansainvälisesti tunnustettuja yritysvastuun sopimuksia ja periaatteita (esimerkiksi OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille, YK:n Global Compact -aloite ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet) yrityskohtaisesti soveltuvin osin. Yhtiöiden tulee myös edistää strategioillaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, SDG). Valtion salkkuyhtiöiden yleisimmät SDG-tavoitteet koskevat ovat ihmisarvoista työtä ja talouskasvia (SDG 8), kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja (SDG 9), vastuullista kuluttamista (SDG 12), ilmastotekoja (SDG 13) sekä yhteistyötä ja kumppanuutta (SDG 17).

Kestävät käytännöt ja ilmastokysymykset

Yhtiöiden on selvitettävä liiketoimintansa vaikutukset ilmastoon, ympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen sekä asetettava niihin liittyvät tavoitteet, jotka ovat mitattavissa ja samalla kunnianhimoiset verrokkiyhtiöihin nähden. Valtio-omisteisten yhtiöiden edellyttään ottavan huomioon Pariisin ilmastopimuksen tavoite ilmaston lämpenemisen rajoittamiseksi 1,5 asteeseen, samoin kuin tavoite hiilineutraalista Suomesta 2035.

Yhtiöiden tulee tunnistaa liiketoimintansa vastuullisuusriskit ja -mahdollisuudet sekä omassa toiminnassaan että arvoketjussaan. Valtion yhtiösalkun tyypillisimpiä vastuullisuusriskejä ovat kasvihuonekaasupäästöt ja muut ilmastonmuutokseen sekä asiakassuhteisiin liittyvät riskit.

Vastuullisuus osana palkitsemista

Kevään 2022 yhtiökokouksissa valtio edellyttää ensimmäistä kertaa, että yhtiöt raportoivat yritysvastuukriteerit osana palkitsemista. Valtionyhtiöiden palkitsemisjärjestelmissä on vastuullisuuteen liittyviä tavoitteita muun muassa työturvallisuuteen, henkilöstö- ja asiakastyytyväisyyteen ja päästöjen vähentämiseen sekä muihin ympäristövaikutuksiin liittyen.

Vastuullisuuden seuranta

Valtioneuvoston kanslia kerää vuosittain vastuullisuusdataa eri lähteistä ja analysoi, mitkä vastuullisuusasiat ovat olennaisia yhtiön liiketoiminnan kannalta ja miten ne vaikuttavat yhtiön menestykseen. Lisäksi seurataan, miten yhtiöt noudattavat valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen linjauksia ja kehittävät toimintaansa niiden mukaisesti.

5 Tehokkaat ja vastuulliset instituutiot (SDG 16)

Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

Merkittävimmät alatavoitteet:

- **16.5** Vähentää merkittävästi korruptiota ja lahjontaa kaikissa muodoissaan
- **16.6** Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

5.1 Väärinkäytösten ehkäisy kansliassa

Korruptionvastainen strategia

Valtioneuvosto on tehnyt [periaatepäätöksen korruptionvastaisesta strategiasta ja sitä tukevasta toimenpideohjelmasta](#) toukokuussa 2021. Strategialla ja sitä koskevalla toimenpideohjelmalla pyritään ehkäisemään ja vähentämään korruptiota, edistämään korruption ilmituloa ja tehostamaan rikosvastuun toteutumista korruptioon liittyvissä rikosasioissa. Valtioneuvoston kanslia osallistuu strategian ja sitä koskevan toimenpideohjelman täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanoa valvoo ja sen etenemisestä raportoi korruptionvastaisen strategian valmistelu- ja ohjausryhmä.

Kansliassa korruptionvastaisen strategian täytäntöönpano näkyy erityisesti ministereille, valtiosihteereille, erityisavustajille ja virkamiehille suunnattujen perehdytys-, koulutus- ja ohjemateriaalien päivittämisenä. Lisäksi kansliassa valmistellaan säännökset menettelyistä, joilla eturistiriitatilanteita voidaan ehkäistä ja välttää valtioneuvoston jäsenen siirtäessä toisiin tehtäviin.

Kanslia valmistelelee ja selvittää ministerien ja heidän erityisavustajiensa sidonnaisuusilmoitusten vaatimussisältöjen täsmentämistä, mahdollisesta laajentamista ja sidonnaisuustietojen mahdollista tuomista avoimuusrekisterin yhteyteen. Vuonna 2021 kanslia otti käyttöön valtioneuvoston lahjarekisterin.

Kanslia valmistelee myös toimenpiteitä (esimerkiksi menettelysäännöt, koulutus, ohjaus ja neuvonanto, valvonta- ja sanktiomekanismit), joilla ministereiden ja keskushallinnon ylempien virkamiesten korruptiotietoisuutta pystytään lisäämään. Koulutustarjontaa ja koulutuksiin osallistuneiden määriä sekä valvonta- ja sanktiotapauksia voidaan mahdollisesti jatkossa seurata takemmin, ja niiden perusteella voidaan asettaa mitattavia tavoitetasoja osana vastuullisuustyötä ja -raportointia.

Kanslian hankintaohjeistuksessa on huomioitu, että julkiset hankinnat on tunnistettu korruptionvastaisessa strategiassa ja laajemminkin yhdeksi korruption riskialueeksi. Kanslian ylläpitämässä valtioneuvoston hankintaohjeessa on kuvattu toimenpiteitä, joilla korruptiota pyritään estämään valtioneuvoston hankinnoissa.

Korruptionvastaisen toimenpideohjelman mukaisilla toimenpiteillä edistetään myös Euroopan neuvoston lahjonnanvastaisen työryhmän Grecon antamien suositusten täytäntöönpanoa.

Ilmoittajansuojelu ministeriöiden toiminnassa

Ilmoittajansuojelulla pannaan täytäntöön väärinkäytöksistä ilmoittajien suojelua koskeva Euroopan unionin niin sanottu Whistleblower-direktiivi. Valtioneuvoston kanslia johtaa työryhmää, jossa valmistellaan ehdotus ministeriöiden yhteisen sisäisen ilmoituskanavan toimintamalliksi. Suunnitteilla on malli, jossa valtioneuvoston kanslia vastaa keskitetysti ensimmäisen tason ilmoituskanavasta koko valtioneuvoston ja sen ministeriöiden sekä tasavallan presidentin kanslian osalta. Kanslia huolehtii ilmoitusten vastaanotosta, esikäsittelystä ja kommunikoinnista ilmoittajan kanssa. Ilmoitusten perusteella tehtävät tutkintatoimet ja ratkaisut toteutetaan ilmoituksen kohdeministeriössä.

Ilmoittajansuojelun toimintamallia ja siitä saatavia tunnuslukuja voidaan mahdollisesti hyödyntää indikaattoreina kanslian tulevien vuosien vastuullisuustyössä ja -raportoinnissa.

5.2 Lainvalmistelu ja tutkimus

Kansliassa edistettiin yhteiskunnan rauhanomaisuutta ja rakennettiin instituutioiden läpinäkyvyyttä, vastuullisuutta ja tehokkuutta myös lainvalmistelun ja tutkimuksen keinoin.

Valtioneuvoston päätös strategisen tutkimuksen painopisteestä ja tema-alueista vuodelle 2022 valmisteltiin strategisen tutkimuksen neuvoston aloitteen pohjalta. Valmistelussa kuultiin valtioneuvostoa ja sen ministeriöitä, sekä tutkimus- ja innovaationeuvostoa.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelma (VN TEAS -suunnitelma) vuodelle 2022 valmisteltiin ja vuoden 2021 suunnitelmasta käynnistettiin 62 hanketta. Lisäksi käynnistettiin kolme poikkihallinnollista valtioneuvoston pikaista selvitystä teemoista etätyn vaikutukset päästöihin, polttoaineen hinnannousun yritysvaikutukset ja vaikutusarviointi ilmastolain päästövähennystavoitteille.

Kansliasta osallistuttiin Tutkitun tiedon teemavuoden verkoston toimintaan ja järjestettiin webinaari Tutkimustieto päätöksenteossa tänään – tuttuja haasteita ja uusia keinoja yhteistyössä Suomen Akatemian ja Suomalaisen Tiedeakatemian Sofi-hankkeen kanssa.

Lainvalmistelu ja lainsäädännön arviointi

Vaalikauden vaalikauden 2019–2023 lainsäädäntöohjelma tarkistettiin. Ohjelma muodostaa kokonais kuvan kuluva hallituskauden aikana tehtävästä lainsäädäntötyöstä ja seuraavan edistymistä. Kansliassa laadittiin myös ratkaisuehdotus teknologian hyödyntämisestä lainvalmistelussa (lainvalmistelijan työkalu).

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi 45 lausuntoa hallituksen esitysluonnoksista ja yhden lausunnon U-kirjelmästä. Lisäksi arviointineuvosto antoi 7 lausuntoa eduskunnan valiokunnille.

5.3 Kansalaisten luottamus hallintoon

Kansalaispulssi

Kansalaisten luottamusta viranomaisten ja hallinnon toimintaan sekä kokemuksia muun muassa oikeudenmukaisuudesta ja muista vastuullisuuden teemoista on tärkeää seurata aktiivisesti.

Valtioneuvoston kanslia toteuttaa yhdessä Tilastokeskuksen kanssa [Kansalaispulssi-kyselyä](#), jossa kysytään kansalaisten tuntemuksia ja näkemyksiä muun muassa viranomaisten toiminnasta, vastaajan mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta, muiden auttamisesta sekä siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota. Kysely vahvistaa ymmärrystä kansalaisten ajankohtaisia aiheita koskevista näkemyksistä, niihin vaikuttavista taustatekijöistä sekä näkemysten muutoksesta ajan kuluessa. Ensimmäinen verkkokysely tehtiin huhtikuun 2020 alussa. Kysely toistetaan 3–5 viikon välein. Vastaajat vaihtuvat joka kierroksella.

Tavoitteena on vakiinnuttaa kysely ja kehittää sitä vastaamaan laajemmin valtioneuvoston tietotarpeita. Kyselyn potentiaalia yhtenä vastuullisuusraportissa käytettävänä mittarina selvitetään.

Eurooppa olemme me -tapahtumasarja

Vuonna 2021 alkaneen Euroopan tulevaisuuskonferenssin tarkoitus on kuulla kansalaisten näkemyksiä EU:n tulevista haasteista ja mahdollisuuksista. Tämä tapahtuu järjestämällä ”alhaalta ylöspäin”-periaatteella laaja kirjo erilaisia tapahtumia EU-tasolla, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti, myös digitaalisia osallistumisvälineitä hyödyntäen.

Valtioneuvoston kanslia toteutti kotimaassa tulevaisuuskonferenssin puitteissa ”Eurooppa olemme me” -tapahtumasarjan, jonka tavoitteena oli kartoittaa suomalaisten näkemyksiä Euroopan tulevaisuudesta ja toisaalta informoida kansalaisia konferenssista. Tapahtumasarjan puitteissa järjestettiin 18 tapahtumaa, jossa kaikissa oli läsnä ministeri.

Henkinen kriisinkestävyys

Toisen pandemiavuoden 2021 aikana kansliaan perustettiin Suomi toimii -tiimi, jonka tehtävänä on tukea kansalaisten henkistä kriisinkestävyyttä viestinnän keinoin. Tiimi suunnitteli ja toteutti useita valtakunnallisia kampanjoita terveysturvallisuuteen ja kriisissä jaksamiseen liittyen. Kampanjat toteutettiin yhteistyönä eri ministeriöiden, viranomaisten sekä järjestökentän kanssa. Tiimi osallistui myös alueyhteistyöhön, kriisiviestinnän kehittämishankkeeseen, informaatiovaikuttamisen vastaiseen työhön niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Käyttäytymistieteellisen neuvonannon hanke

Valtioneuvoston kanslian käyttäytymistieteellisen neuvonannon hankkeessa edistetään ihmislähtöisen ja vaikuttavan hallinnon tunnusmerkkien toteutumista yhteistyössä eri politiikka-alueilla. Hankkeessa on toteutettu ja toteutetaan valikoituja yhteistyöhankkeita, joissa vahvistetaan koko valtionhallinnon osaamista ja rakennetaan hyviä käytäntöjä.

Hankkeessa kehitetään tietopohjaista työskentelytapaa hallinnon ja tutkimuksen välillä, ja menetelmiä joilla voidaan vahvistaa kansalaisten osallisuutta heitä koskevissa politiikkavalmisteluissa. Jatkossa hanke sisältää toimien vaikutusten arvioinnin myös tasa-arvoisuuden näkökulmasta ja mahdollisten haittavaikutusten esille nostamisen.

Hanke on mukana hallituksen Demokratiaohjelman arvioinnissa ja kehittää yhteistyössä oikeusministeriön kanssa uusia keinoja edistää äänestysaktiivisuutta. Yli ministeriörajojen ulottuvan ilmastotyöskentelyn politiikka-alueella pyritään kehittämään osallistavia ilmastovaikuttamisen työkaluja. Sosiaali- ja terveysministeriön sektorilla vahvistetaan käyttäytymisvaikutusten arviointia lastensuojelulain toteutumisessa sekä Osaamis- ja tukikeskusten pilotoinnissa sote-alueilla.

5.4 Väärinkäytösten ehkäisy omistajaohjatuissa yhtiöissä

Omistajaohjauksen piirissä olevien yhtiöiden on valmistettava yhtiön toimintaan soveltuva korruptionvastainen toiminta- ja raportointimalli, ellei sellaista vielä ole käytössä. Yhtiöiden henkilöstöllä ja muilla sidosryhmillä on myös oltava luotettava tapa tuoda yritysjohdon tietoon mahdolliset ihmisoikeusloukkaukset ja muut havaitut epäkohdat tai väärinkäytökset. Kaikilla valtioneuvoston kanslian ohjauksessa olevilla yhtiöillä on käytössä anonyymi ilmoituskanava eli niin sanottu whistleblowing-kanava tai muu vastaava järjestelmä.

Valtioneuvoston kanslia seuraa väärinkäytösten ehkäisyn toimintamalleja yhtiöissä ja raportoi niistä hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä.

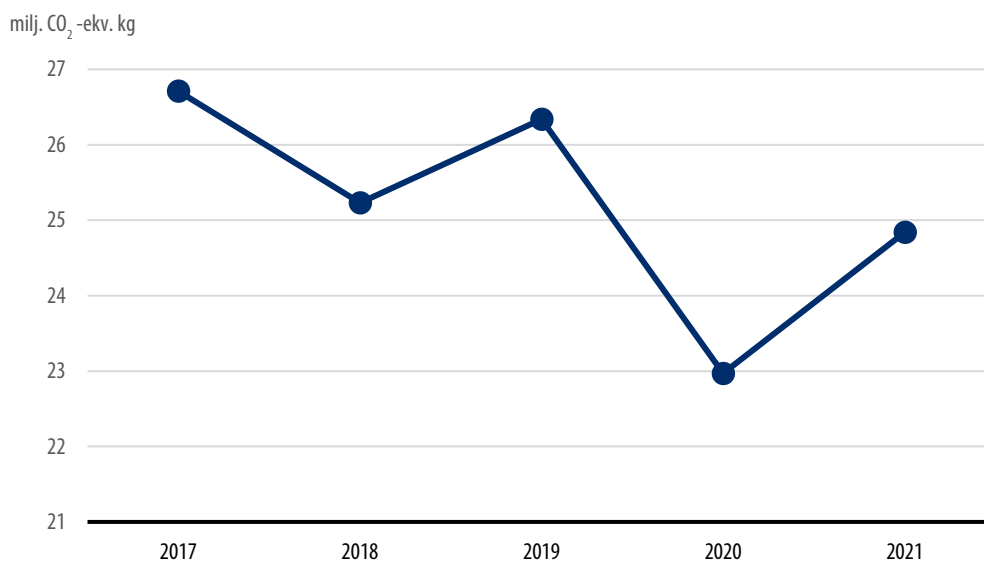
6 Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset

Jalanjäljellä viitataan organisaation toiminnasta ja olemassaolosta aiheutuviin suoriin ekologisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin ympäristöönsä. Valtiokonttori työstää valtionhallinnon yhteisen hiilijalanjälkiarvion tuottamista yhdessä valtionhallinnon yhteisiä palveluja tuottavien konsernitoimijoiden kanssa. Konsernitoimijoita ovat Hansel Oy (hankinnat), HAUS (koulutus), Palkeet (talous- ja henkilöstöhallinto), Senaatti-kiinteistöt (toimitilat), Valtiokonttori (rahoitus ja taloushallinto) ja Valtori (ICT). Vuoden 2021 osalta ei vielä ole käytettävissä kattavaa raportointimallia. Kanslian toiminnan hiilijalanjäljestä raportoidaan, kun valtionhallinnon yhteinen arviointimalli valmistuu.

Ostolaskujen hiilijalanjälki

Hansel Oy:n toteuttaman raportoinnin perusteella voidaan kuitenkin esittää kanslian ostolaskuihin perustuva hiilijalanjälkiarvio. Arvio perustuu Suomen ympäristökeskuksen kehittämään laskentamalliin (SYKEra 15/2019). Arviot hankintakategorioiden hiilijalanjäljistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin, eivätkä välttämättä vastaa yksittäisen hankinnan todellista hiilijalanjälkeä.

Kuvio 2. Kanslian hiilijalanjälkitiedot ostolaskujen perusteella 2017–2021

Keskivertosuomalaisen hiilijalanjälki on noin 10 000 kg vuodessa, joten valtioneuvoston kanslian ostolaskujen vuosittainen CO₂-ekv-määrä vastaa noin 2 300–2 600 suomalaisen päästöjä.

Valtioneuvoston toimitilojen ja energian päästöt

Valtioneuvoston toimitilat ovat Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa. Senaatti-kiinteistöt tavoittelee hiilineutraaliutta kahdessa vaiheessa: hiilineutraalilla kiinteistöjen käytöllä ja hiilineutraalilla rakentamisella ja korjaamisella. Hiilineutraalin kiinteistöjen käytön toimenpiteet liittyvät tila- ja energiatehokkuuden parantamiseen, energian kulutuksen vähentämiseen, päästöttömään energiaan siirtymiseen ja päästökompensointiin. Hiilineutraaliin rakentamiseen ja korjaamiseen pyritään tilojen muuntojoustavuudella ja yhteiskäyttöisyydellä, kiertotalousperiaatteilla ja päästöttömien rakennusmateriaalien ja työmaiden avulla. Valtioneuvoston kanslian toimitilojen ja energiankäytön hiilijalanjäljestä raportoidaan tarkemmin, kun valtion yhteinen hiilijalanjäljen arviointimalli valmistuu.

Matkustusmäärät ja matkojen päästöt

Valtioneuvoston kanslia ohjaa, kehittää ja yhteensovittaa ministeriöiden matkahallintoa ja tuottaa matkustuksen neuvonta- ja tukipalveluita. Kanslia vastaa ministeriöiden yhteisestä matkustusohjeesta ja koordinoi matkustamiseen liittyviä ministeriöiden yhteishankintoja. Kanslia hyödyntää matkustuspalvelujen hankinnoissa Hansel Oy:n keskitettyjä yhteishankintoja, joissa Hansel Oy huomioi palveluntuottajien ympäristövastuullisuuden.

Valtioneuvoston virkamatkustamisessa sovelletaan [valtion matkustussääntöä ja valtion vuonna 2021 päivitettyä matkustusstrategiaa](#). Valtioneuvoston ministeriöillä on myös yhteinen, täsmäntävä matkustusohje.

Valtion matkustusstrategian linjaukset koskevat muun ohessa matkustusmäärien vähentämistä, ympäristöystävällisten matkustusvaihtoehtojen suosimista ja päästövaikutusten arvioinnin käyttöönottoa. Matkustusmäärien vähentämisellä tavoitellaan sekä kustannussäästöjä että ympäristökuormituksen vähentämistä. Kuitenkin myös kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen liittyy usein matkustamista. Jos virkamatka päätetään toteuttaa, ympäristövastuullisuus otetaan huomioon erityisesti matkustustavan valinnassa.

Valtioneuvoston virkamatkojen lento- ja junamatkustuskilometreistä on saatavilla tietoa siltä osin, kun matkat on varattu valtioneuvoston käyttämän matkatoimiston kautta. Pandemia vähensi matkustamista merkittävästi vuosina 2020 ja 2021. Vuonna 2019 Suomi toimi EU:n puheenjohtajamaana, jolloin valtioneuvoston piirissä puolestaan matkustettiin runsaammin. Matkustamisesta raportoidaan tarkemmin, kun valtion yhteinen hiilijalanjäljen arviointimalli valmistuu.

Valtio-omisteisten yhtiöiden päästötavoitteet

Suurin osa valtio-omisteisten yhtiöiden ilmastonmuutokseen liittyvistä tavoitteista koskee päästöjen tai hiilijalanjäljen vähentämistä. Noin viidennes valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksessa olevista yhtiöistä on asettanut hiilineutraalisuustavoitteen. Hiilineutraalisuustavoitteiden kattavuus vaihtelee yhtiöittäin.

Jatkossa kanslian omistajaohjaus seuraa myös yhtiösalkun kokonaispäästöjä ja päästöraportoinnin kattavuuden kehittymistä. Vuonna 2021 päästöistä raportoi omistajalle 62 prosenttia valtionomisteisista yhtiöistä. Näiden yhtiöiden hiilijalanjälki oli 126 miljoonaa tonnia CO₂e vuonna 2021.

7 Raportin laadintaprosessi

Raportti on laadittu alkuvuonna 2022. Raportin kokoamisesta on vastannut valtioneuvoston kanslian talousyksikkö, kanslian osastojen ja yksiköiden nimeämien yhteyshenkilöiden tuella. Eriteltyjen tavoitteiden lopulliseen valintaan päädyttiin talousyksikön ja johdon välisissä keskusteluissa. Sinänsä kansliassa edistetään kaikkien Agenda 2030:n mukaisia tavoitteita, kuten luvussa 1.2 on kuvattu.

Raportti kuvaa valtioneuvoston kanslian toimintaa. Raportissa ei esitetä tietoja valtion konsernitoimijoiden tai kanslian sopimuskumppanien toiminnasta. Valtion konsernitoimijoiden tietoja tarkastellaan jatkossa Valtiokonttorin tuottamasta datapankista.

Valtioneuvoston kanslian johto on käsitellyt raportin ja hyväksynyt sen. Vastuullisuustyötä ja vastuullisuusraportin laadintaa kehitetään kansliassa ensimmäisestä raportista saatujen kokemusten perusteella.

8 Lähteet ja linkit

[Agenda2030 -tiekartta \(2022\)](#)

[Hallituksen kestävyystiekartta \(2021\)](#)

[Hallituksen vuosikertomus 2021](#)

[Valtioneuvoston kanslian tilinpäätös ja toimintakertomus 2021](#)

[Valtioneuvoston omistajapoliittinen periaatepäätös \(2020\)](#)

[Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta julkisten hankintojen strategiasta \(2020\)](#)

[Valtioneuvoston periaatepäätös korruptionvastaiseksi strategiaksi ja sitä tukevasta toimenpideohjelmaksi 2021–2023](#)

[Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta: Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan unionia \(2021\)](#)

[Valtioneuvoston selonteko kestävä kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta: Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa \(2020\)](#)

[Valtion matkustusstrategia \(2021\)](#)

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUUVOSTO
p. 0295 16001
info@vnk.fi
vnk.fi/julkaisut

ISBN PDF 978-952-383-020-2
ISSN PDF 2490-1164